

ENHET
Enheten för Avtalsfrågor
HANDLÄGGARE
Tobias Sjöqvist

DATUM
2025-04-14
ERT DATUM
Ert datum

DIARIENUMMER
20250012
ER REFERENS
Ju2025/02620

Justitiedepartementet
Enheten för lagstiftning om allmän
ordning och säkerhet
103 33 Stockholm

LOs yttrande gällande Säkerhetsprövningar - nya regler SOU 2024 nr 88

Sammanfattning

- LO tillstyrker de förslag utredningen lägger fram med följande tillägg.
- LO anser att det är mycket viktigt att säkerhetsprövningsbeslut i framtiden varken kan vara ett utfall av godtycke, som till exempel en enskild persons fördomar, eller kunna användas som en förevändning av arbetsgivare att göra sig av med arbetstagare vars anställning annars skulle vara skyddade av arbetsrätten.
- LO efterfrågar däremot ett djupare resonemang om vilka personliga förhållanden som kan anses vara belastande ur ett säkerhetshänseende.
- LO anser att den möjlighet att stänga av statligt anställda, som tidigare fanns i kollektivavtal, har fungerat väl och ser ingen anledning att frånga den ordningen.
- LO anser därför att fackliga företrädare som huvudregel måste godtas som ombud.
- LO beklagar att utredningen inte getts tillräcklig tid och resurser för att kunna slutföra sitt uppdrag. Förslaget om en möjlighet att kunna överklaga säkerhetsprövningsbeslut förutsätter att det finns en överprövningsinstans och regler för handläggningen vid den instansen. Utredningen skriver själva att de inte har haft tillräcklig tid och resurser för att lägga fullständiga förslag i de delarna. Det gör att förslaget om en överklagandemöjlighet haltar och omgående behöver kompletteras för att Sverige fullt ut ska uppfylla Europakonventionens krav på en rättvis rättegång.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

Bakgrund

Utredningen om en förbättrad process för säkerhetsprövningar har haft i uppdrag att se över och föreslå förändringar av processen för säkerhetsprövningar i syfte att bland annat öka rättssäkerheten och förutsebarheten för såväl enskilda som verksamhetsutövare.

Säkerhetsskyddslagen finns för att skydda verksamheter som har betydelse för Sveriges säkerhet. Den som genom en anställning eller på något annat sätt ska delta i säkerhetskänslig verksamhet ska säkerhetsprövas. Beslut i säkerhetsprövningsärenden kan inte överklagas. Det saknas också i dagsläget ett fullgott lagstöd för att stänga av en statligt anställd som inte är godkänd för arbete i säkerhetskänslig verksamhet.

Idag utförs säkerhetsprövningar av både privata och offentliga arbetsgivare. I säkerhetsprövningen kan det ingå både registerkontroller och intervjuer med den som ska prövas.

Det är främst LO-förbundens medlemmar i offentlig sektor, på allt från stora myndigheter som Försvarsmakten, Polismyndigheten och Kriminalvården, till kommuner som omfattas, men också små privata arbetsgivare som till exempel ett åkeri som har hand om avfallshantering inom ett säkerhetsskyddsklassat område.

Utredningen föreslår att den definition av begreppet grundutredning som i dag finns i säkerhetsskyddsförordningen (2021:955) överförs till säkerhetsskyddslagen. Med grundutredning avses därmed en utredning om personliga förhållanden av betydelse för säkerhetsprövningen.

Utredningen föreslår att det mot bakgrund av grundutredningen görs en helhetsbedömning av om den prövade kan antas vara lojal mot de intressen som skyddas och om den prövade i övrigt kan antas vara pålitlig i säkerhetshänseende.

Utredningen föreslår också att det på olika sätt ska förtydligas vem som har ansvaret för helhetsbedömningen och föreslår regler som ska skapa lika handläggning mellan både offentliga och privata aktörer som gör säkerhetsprövningar. Utredningen föreslår dessutom två möjligheter att stänga av statligt anställda från sin anställning. En om arbetstagaren inte ansetts lämplig att delta i den säkerhetskänsliga verksamheten och en utredningsavstängning som ska vara under tiden som arbetstagaren utreds, under förutsättning att det framkommit uppgifter som tyder på att arbetstagaren inte kommer att klara säkerhetsprövningen.

Utredningen föreslår också att det bör finnas en möjlighet för arbetstagare att överklaga ett säkerhetsprövningsbeslut och att det inrättas en nämnd dit

säkerhetsprövningsbesluten kan överklagas. Utredningen kunde dock inte på grund av resurs- och tidsbrist lämna något färdigt förslag i denna del.

LOs ståndpunkter

Allmänna ståndpunkter

LO anser att det är mycket bra att utredningen efter noga överväganden nu föreslår en rätt för arbetstagare att överklaga säkerhetsprövningsbeslut. Det är viktigt med en rättssäker och enhetlig rättstillämpning både för den privata och offentliga sektorn.

För att Sverige fullt ut ska uppfylla Europakonventionens krav på en rättvis rättegång krävs det att det införs en möjlighet för arbetstagare att överklaga säkerhetsprövningsbeslut. LO anser att det är mycket olyckligt att Sverige under så lång tid inte kunnat garantera denna grundläggande rättighet för svenska arbetstagare.

LO anser att det är mycket viktigt att säkerhetsprövningsbeslut i framtiden varken kan vara ett utfall av godtycke, som till exempel en enskild persons fördomar, eller kunna användas som en förevändning av arbetsgivare att göra sig av med arbetstagare vars anställning annars skulle vara skyddade av arbetsrätten.

LO anser att det är mycket angeläget att regeringen nu sörjer för att förslaget i sin helhet bereds till fullo så att utredningens förslag tas tillvara och införlivas i svensk rätt.

Beslutsunderlaget och helhetsbedömningen

LO tillstyrker de förslag som utredningen har lämnat som innebär en lagreglering av vilka personförhållanden som grundutredningen i normalfallet ska innehålla. LO efterfrågar däremot ett djupare resonemang om vilka personliga förhållanden som kan anses vara belastande ur ett säkerhetshänseende. Att till exempel ha en hög belåningsgrad för sin bostad är vanligt bland många svenskar, och borde inte rimligtvis kunna anses innebära en riskfaktor vid säkerhetsprövningar.

LO ser positivt på att det förtydligas vem som har ansvaret för helhetsbedömningen och att det införs regler så att handläggningen blir lika för både offentliga och privata aktörer som gör säkerhetsprövningar. Det är bra att enskilda verksamhetsutövare får tydligare krav på sig när de ska fatta säkerhetsprövningsbeslut. Alla ska vara lika inför lagen, oavsett om du arbetar på en myndighet eller på den privata arbetsmarknaden.

Avstängning av anställda

Utredningen föreslår att det införs en möjlighet att stänga av statligt anställda från arbetet, med bibehållna förmåner, i avvaktan på att beslut fattats om ett eventuellt skiljande från anställningen. Utredningen föreslår också en möjlighet att avstänga statligt anställda från arbetet under utredningens gång, om det framkommit omständigheter som kan antas leda till att arbetstagaren inte längre kommer anses lämplig från säkerhetssynpunkt.

Utredningen föreslår också att det införs en skadeståndssanktionerad skyldighet för arbetsgivaren att underrätta arbetstagarens fackförening om beslutet.

LO tillstyrker utredningens förslag, med följande tillägg. Det fanns tidigare en kollektivavtalad möjlighet, i villkorsavtalet 13 kap 12 §, för arbetsgivaren att stänga av arbetstagare (ej fullmaktsanställda) om arbetstagaren på goda grunder misstänktes för brottslighet eller annat grovt åsidosättande och arbetstagarens fortsatta närvaro på arbetsplatsen skulle riskera att allvarligt rubba förtroendet för hens opartiskhet, skada myndighetens anseende eller försvåra utredningen. Möjligheten var begränsad till 30 dagar i sänder, arbetstagaren skulle behålla sina förmåner under anställningen och beslutet om avstängning skulle hanteras enligt MBL. LO anser att ordningen fungerat väl och ser ingen anledning till att den skulle frångås.

LO anser i första hand att motsvarande bestämmelse förs in i lagstiftningen, men tillstyrker utredningens förslag i andra hand. Utöver det anser LO att arbetstagare som stängts av på felaktiga grunder ska ha rätt till skadestånd. Detta för att motverka godtyckliga avstängningar.

Vid utredning kopplat till säkerhetsprövning för anställda inom privat sektor, anser LO att lön ska utgå under utredningstiden och så länge den anställda är avstängd. Utredningar tar ofta lång tid och är komplicerade. Oavsett längden på avstängningen så får de stora konsekvenser för den enskilda arbetstagaren. LO anser att det är viktigt att lika regler råder mellan privat och offentlig sektor.

Ombud vid överprövning

LO anser att det är viktigt att den säkerhetsprövade har förtroende för sitt ombud. Därför är det viktigt att arbetstagaren så långt det är möjligt får utse sitt eget ombud vid överprövningen. I de fall där säkerhetsprövningsbeslut prövats indirekt, till exempel inom ramen för en LAS-tvist, har arbetstagare i princip uteslutande företrätts av förbundsjurister vid fackföreningar. Utredningen har inte presenterat något underlag för varför denna ordning inte har fungerat. LO anser därför att fackliga företrädare som huvudregel måste godtas som ombud.

Överprövningen

Att utredningen föreslår att överprövningen ska göras av en instans vars förfarande ska uppfylla Europakonventionens krav på en rättvis rättegång är bra. Förslaget ligger också i linje med förslaget från grundlagskommittén om att grundlagsskydda rätten till domstolsprövning (SOU 2025:2). Här är det viktigt att rätten till muntlig förhandling blir ovillkorlig.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Johan Lindholm

Tobias Sjöqvist
Handläggare